JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
NIAL FENNELLY
17 päivänä syyskuuta 1998 *

1. Tässä sosiaaliturvaa koskevassa asiassa nousee esille kaksi erityiskysymystä. Ensinnäkin se koskee eläkeläisen oikeutta saada yhdessä jäsenvaltiossa suoritettujen työskentelyjaksojen nojalla toisessa jäsenvaltiossa suhteellinen vähimmäiseläke, jonka edellytyksenä on kansallisen lainsäädännön mukaan "täysi ammattiura" kyseisessä jäsenvaltiossa. Toiseksi asiassa on kyse yhteisön sosiaaliturvasäännösten mukauttamista koskevan, rajoitetusti taannehtivasti vaikuttavan säännöksen tulkinnasta.

I Pääasiaa koskevat tosiseikat ja oikeudelliset säännöt

2. Belgian lainsäädännön mukaan eläkkeet maksetaan tavanomaisesti eläkkeelle jääneen henkilön ammattiuran aikana ansaitsemien tulojen perusteella. Jotta vältettäisiin kuitenkin hyvin alhaisten eläkkeiden myöntäminen matalapalkkaisessa työssä olleille henkilöille, Belgian lainsäädännössä säädetään julkisen eläkkeen porrastetusta vähimmäismäärästä työssä olleille henkilöille, jotka jäävät eläkkeelle täyden ammattiuran jälkeen. [1] Pääasiaa koskevien tosiseikkojen tapahtuma-aikana täyden ammattiuran katsottiin naisten osalta edellyttävän Belgiassa 40 vuoden työjaksoa. Henkilöt, jotka ovat Belgiassa suorittaneet kaksi kolmasosaa tai enemmän täydestä ammattiurasta ovat oikeutettuja vastaavaan osuuteen eläkkeen vähimmäismäärästä, joka vastaa työssäkäyvien henkilöiden eläkkeen laskemiseen käytettävää murto-osaa tavanomaisessa eläkejärjestelmässä. [2]

3. Gerdina Lustig (jäljempänä hakija) syntyi 15.1.1929. Hän työskenteli Alankomaissa vuosien 1946 ja 1968 välisenä aikana ja Belgiassa vuosien 1970 ja 1988 välisenä aikana. Jos nämä työjaksot olisivat täyttyneet yksinomaan Belgiassa, ne olisivat muodostaneet vuonna 1980 ja 1981 annetun lain mukaisen täyden ammattiuran. Kun hakija täytti 60 vuotta, Rijksdienst voor Pensionen (kansallinen eläkelaitos, jäljempänä vastaaja) myönsi hänelle 1.2.1989 lukien palkansaajien tavanomaisen eläkejärjestelmän mukaisesti 106 834 Belgian frangin (BEF) suuruisen eläkkeen, joka perustui hänen 19 työskentelyvuoteensa Belgiassa. Myönnetty summa oli 19/40 siitä, mikä hänelle olisi tavanomaisen järjestelmän mukaan myön-

* Alkuperäinen kieli: englanti.

1 — 8.8.1980 annetun lain 152 §, Belgisch Staatsblad, 15.8.1980.

2 — 10.2.1981 annetun lain 33 §, Belgisch Staatsblad, 14.2.1981.

netty, jos hän olisi tehnyt vastaavaa työtä 40 vuotta Belgiassa, ottamatta huomioon porrastettua eläkkeen vähimmäismäärää.

4. Hakija ei ollut Alankomaiden järjestelmän mukaan oikeutettu eläkkeeseen ennen kuin hän oli täyttänyt 65 vuotta. Hän sai 1.1.1994 lukien Alankomaiden eläkkeen, joka vastasi suhteellisesti hänen työskentelyaikaansa siellä. Samasta päivämäärästä lukien vastaaja sovelsi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 [3] III osaston 3 luvussa säädettyjä yhteenlaskemissäännöksiä. Siten vastaaja otti huomioon hakijan työskentelykaudet Alankomaissa, mikä johti siihen, että hakija täytti täyden ammattiuran edellytyksen ja oikeutti hänet saamaan, tosin vain tulevaisuutta koskien, uudelleen lasketun 142 046 BEF suuruisen belgialaisen eläkkeen, joka on 19/40 porrastetusta julkisesta vähimmäiseläkkeestä.

5. Hakija vaati vastaajalta vuosien 1989 ja 1994 välisen ajanjakson osalta samantasoista eläkettä, jossa otettaisiin huomioon hänen työskentelykautensa Alankomaissa, jotta hän saavuttaisi eläkkeen myöntämiseksi porrastetun vähimmäistason perusteella vahvistetun kynnyksen. Hänen hakemuksensa Arbeidsrechtbank te Antwerpenissa (työtuomioistuin) ja muutoksenhakunsa Arbeidshof te Antwerpenissa (ylempi työtuomioistuin) hyväksyttiin eri perustein. Vastaaja valitti asiasta Hof van Cassatie van België (Belgian kassaatiotuomioistuin, jäljempänä kansallinen tuomioistuin). Vastaaja väitti kansallisessa tuomioistuimessa, että hakija oli oikeutettu kyseessä olevan ajanjakson osalta eläkkeeseen ainoastaan Belgian lainsäädännön nojalla, koska hän oli työskennellyt 19 vuotta Belgiassa, ilman että olisi sovellettava asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä. Vastaaja väitti erityisesti tämän asetuksen 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan nojalla, että sillä ei ollut ollut asian koskiessa yhteisön oikeusjärjestystä velvollisuutta ottaa huomioon Alankomaiden järjestelmän mukaisia vakuutuskausia laskiessaan Belgian eläkkeen määrää noille ajanjaksoille, koska hakija ei täyttänyt Alankomaiden eläkkeen myöntämisen edellytyksiä (ikää koskeva edellytys mukaan lukien).

6. Kansallinen tuomioistuin on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (jäljempänä perustamissopimus) 177 artiklan nojalla seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko asetuksen N:o 1408/71 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohtaa tulkittava yhdessä kyseisen asetuksen 45 artiklan kanssa

3 — EYVL L 149, s. 2. Nyt esillä oleva asia liittyy asetuksen versioon, jota on muutettu ja ajantasaistettu 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL 1983, L 230, s. 6) sekä muutettu edelleen 30.4.1992 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1248/92 (EYVL 1992, L 136, s. 7) ja 22.12.1995 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3096/95 (EYVL 1995, L 335, s. 10).

siten, että silloin, kun asianomainen henkilö täyttää yhden lainsäädännön mukaiset, pienenkin vanhuuseläkkeen saamista koskevat edellytykset ilman, että olisi tarpeen ottaa huomioon niitä vakuutuskausia, jotka ovat täyttyneet sellaisen toisen lainsäädännön mukaisesti, jossa eläkkeen saamiselle säädetyt edellytykset eivät ole täyttyneet, toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on kuitenkin otettava huomioon viimeksi mainitun lainsäädännön mukaisesti täyttyneet vakuutuskaudet, jos näin menetellen voidaan myöntää suurempi eläke aina siihen asti, kun myös viimeksi mainitussa lainsäädännössä säädetyt tarpeelliset edellytykset täytetään?"

II Asiaa koskeva yhteisön lainsäädäntö

7. Asetuksen N:o 1408/71 45 artiklassa säädetään vakuutuskausien tai eri jäsenvaltioissa täyttyneiden asumiskausien yhteenlaskemisperiaatteesta eläkeoikeuksien saavuttamiseksi. Päättäessään eläkkeen *myöntämisestä* toimivaltainen kansallinen viranomainen ottaa huomioon vakuutus- ja asumiskaudet muissa jäsenvaltioissa niin kuin ne olisi täytetty sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti. Asetuksen N:o 1408/71 46 artiklassa säädetään menetelmästä, jonka mukaan eläkkeen *määrä* lasketaan, koskien myös niitä tapauksia, joissa eläkkeelle jäävällä henkilöllä on oikeus eläkkeeseen yksin kansallisen lainsäädännön mukaan, ilman että sovellettaisiin 45 artiklan yhteenlaskemissäännöksiä. Toimivaltainen viranomainen laskee ensin "itsenäisen määrän" eli sen etuuden määrän, joka eläkkeelle jäävälle henkilölle maksettaisiin yksin kansallisen lainsäädännön nojalla. [4] Tämän jälkeen viranomainen laskee "tosiasiallisen" tai "suhteellisen määrän". Suhteellinen tai tosiasiallinen määrä johdetaan eläkkeen "teoreettisesta määrästä", joka olisi myönnetty, jos eläkkeelle jäävän henkilön kaikki vakuutus- tai asumiskaudet olisivat täyttyneet kyseessä olevassa jäsenvaltiossa; etuuden tosiasiallinen määrä on teoreettisen määrän sellainen osuus, joka vastaa suhteessa kaikkia niitä vakuutus- tai asumiskausia, jotka ovat tosiasiallisesti täyttyneet kyseisessä jäsenvaltiossa. [5] Lopuksi toimivaltainen viranomainen vertaa itsenäistä määrää ja tosiasiallista määrää ja myöntää etuuden korkeamman määrän mukaan. [6]

8. Asetuksen N:o 1408/71 asetuksella N:o 2001/83 [7] muutetun ja ajantasaistetun version 49 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1) Jos se, jonka etua asia koskee, ei tiettynä hetkenä täytä kaikkien jäsenvaltioiden sellaisten lainsäädäntöjen mukaisia etuuden myöntämisen edellytyksiä, joiden alainen hän on ollut, ottaen tarvittaessa huomioon 45 artiklan säännökset, vaan täyttää näistä

4 — Asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 1 kohta.

5 — Asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohta.

6 — Aikaisemmin asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 1 kohdan toinen alakohta; asetuksen N:o 1248/92 voimaantulon jälkeen asetuksen 46 artiklan 3 kohta

7 — Mainittu edellä.

vain yhden tai useamman lainsäädännön edellytykset, sovelletaan seuraavia säännöksiä:

a) jokainen sellaista lainsäädäntöä soveltavista toimivaltaisista laitoksista, jonka mukaiset edellytykset täytetään, laskee sen maksettavaksi kuuluvan etuuden määrän 46 artiklan säännösten mukaisesti;

b) kuitenkin:

i) jos se, jonka etua asia koskee, täyttää ainakin kahden lainsäädännön edellytykset ottamatta huomioon sellaisten lainsäädäntöjen mukaisesti täyttyneitä vakuutus- tai asumiskausia, joiden edellytyksiä ei täytetä, näitä kausia ei oteta huomioon 46 artiklan 2 kohdan säännöksiä sovellettaessa;

ii) jos se, jonka etua asia koskee, täyttää vain yhden lainsäädännön edellytykset ottamatta huomioon sellaisten lainsäädäntöjen mukaisesti täyttyneitä vakuutus- tai asumiskausia, joiden edellytyksiä ei täytetä, maksettavan etuuden määrä lasketaan vain sen lainsäädännön mukaisesti, jonka edellytykset täytetään, ottaen huomioon vain tämän lainsäädännön mukaan täyttyneet kaudet.

2) Etuus tai etuudet, jotka on myönnetty yhden tai useamman kyseeseen tulevan lainsäädännön mukaan 1 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa, lasketaan automaattisesti uudelleen 46 artiklan säännösten mukaisesti, sikäli kun yhden tai useamman muun sellaisen lainsäädännön asettamat edellytykset, jonka alainen henkilö on ollut, täytetään, ja siten kuin ne olisi täytetty, ottaen huomioon tarpeen mukaan 45 artiklan säännökset."

Tätä säännöstä muutettiin 1.6.1992 voimaan tulleella asetuksella N:o 1248/92 [8] tavalla, jolla ei ole pääasian kannalta merkitystä. [9] Sitä muutettiin edelleen asetuksella N:o 3096/95, [10] joka tuli myös voimaan 1.6.1992. Jälkimmäisen asetuksen johdantoosan viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"49 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan voidaan etuus suorittaa ottamalla huomioon vain sellaisten lainsäädäntöjen mukaisesti täyttyneet kaudet, joiden perusteella oikeudet ovat syntyneet, näin ollen nämä kaudet riittävät etuuksien laskemiseksi sovellettaessa lainsäädäntöjä, joiden edellytykset täytetään; voi kuitenkin osoittautua, että sellaisten lainsäädäntöjen, joiden ehdot oikeuksien syntymisestä

8 — Mainittu edellä. Asetuksen N:o 1408/71 konsolidoitu englanninkielinen versio, joka on julkaistu EYVL:ssä 1992, C 325, s. 1, näyttää olevan erityisesti asetuksella N:o 1248/92 tehtyjen muutosten valossa virheellinen siltä osin kuin sen 49 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ei ole viittausta 45 artiklaan.

9 — Tällä muutoksella lisättiin asetuksen N:o 1408/71 40 artiklan 3 kohtaan viittaus 49 artiklan 1 kohtaan ja samalla lisättiin viimeinen virke, joka koskee 44 artiklan 2 kohdan mukaisten etuuksien lykkäämisen käyttömahdollisuutta. Vastaava lisäys tehtiin 49 artiklan 2 kohtaan.

10 — Mainittu edellä.

eivät täyty, mukaisesti täyttyneiden kausien huomioon ottaminen mahdollistaa tietyissä tapauksissa etuuksien määrän määrittämisen korkeammaksi sellaisten lainsäädäntöjen nojalla, joiden ehdot täytetään; tämän vuoksi on tarpeen täydentää 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan i ja ii alakohtaa tällaisten kausien huomioon ottamiseksi silloin, kun tämä johtaa suuremman etuuden määräämiseen asianomaiselle."

Asetuksen 49 artiklan 1 kohdassa säädetään muutosten jälkeen seuraavaa:

"1. Jos se, jonka etua asia koskee, ei tiettynä hetkenä täytä kaikkien jäsenvaltioiden sellaisten lainsäädäntöjen mukaisia etuuden myöntämisen edellytyksiä, joiden alainen hän on ollut, ottaen tarvittaessa huomioon 45 artikla tai 40 artiklan 3 kohta, vaan täyttää näistä vain yhden tai useamman lainsäädännön mukaiset edellytykset, sovelletaan seuraavia säännöksiä:

a) jokainen sellaista lainsäädäntöä soveltavista toimivaltaisista laitoksista, jonka mukaiset edellytykset täytetään, laskee sen maksettavaksi kuuluvan etuuden määrän 46 artiklan säännösten mukaisesti;

b) kuitenkin:

i) jos se, jonka etua asia koskee, täyttää ainakin kahden lainsäädännön edellytykset ottamatta huomioon sellaisten lainsäädäntöjen mukaisesti täyttyneitä vakuutus- tai asumiskausia, joiden edellytyksiä ei täytetä, näitä kausia ei oteta huomioon 46 artiklan 2 kohdan säännöksiä sovellettaessa, ellei näiden kausien huomioon ottaminen anna aihetta suuremman etuuden määräämiseen;

ii) jos asianomainen täyttää vain yhden lainsäädännön vaatimukset, ilman että on tarvetta vedota vakuutus- tai asumiskausiin sellaisissa maissa, joiden lainsäädäntöjen ehdot eivät täyty, maksettavan etuuden määrä lasketaan 46 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdan perusteella vain sen lainsäädännön mukaisesti, jonka ehdot täyttyvät ja ottaen huomioon vain sen lainsäädännön mukaiset kaudet, ellei niiden lainsäädäntöjen, joiden ehdot eivät täyty, alaisten kausien huomioon ottaminen anna aihetta suuremman etuuden määräämiseen 46 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii alakohdan perusteella. — — ."

III Huomautukset

9. Vastaaja ja komissio esittivät kirjalliset ja suulliset huomautukset. Sen lisäksi Belgian kuningaskunta esitti kirjalliset huomautukset ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta esitti suulliset huomautukset.

10. Kaikki huomautuksia esittäneet osapuolet väittävät, että porrastettu julkinen vähimmäiseläke ei ole sellainen erillinen etuus, jonka *myöntämisen* edellytyksiin sovellettaisiin asetuksen N:o 1408/71 45 artiklaa, ja että sitä vastoin Belgiassa täyden ammattiuran vaatimus muodostaa lisäkeinon Belgian eläkkeen *määrän* laskemiseksi, johon sovelletaan *erityisesti mainitun asetuksen 46 ja 49 artiklaa*. Hakijan ei tarvitse vedota asetuksen N:o 1408/71 45 artiklaan saadakseen Belgian lainsäädännön nojalla eläkettä, vaikka hän tietysti saa eläkettä, joka on alhaisempi kuin vastaava osa julkisesta vähimmäiseläkkeestä.

11. Vastaaja, Belgian kuningaskunta ja Yhdistynyt kuningaskunta ehdottavat kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen negatiivista vastausta. Vaikka eläkkeelle jäänyt henkilö voi vedota asetuksen N:o 1408/71 45 artiklaan täyttääkseen eläkkeen myöntämisen edellyttämät vakuutusta tai asuinpaikkaa koskevat vaatimukset, kyseisen asetuksen 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdassa säädetään nimenomaisesti, että jos tällainen henkilö ei samanaikaisesti täytä niitä ehtoja — kuten tässä tapauksessa ikää koskevia ehtoja — jotka on määrätty eläkkeen myöntämiseksi kaikissa järjestelmissä, joiden alainen hän on ollut, eläkkeen määrä lasketaan yksinomaan sen lainsäädännön mukaan, jonka mukaiset ehdot täyttyvät ottaen huomioon yksinomaan tämän lainsäädännön alaiset kaudet; näitä ovat esillä olevassa asiassa Belgiassa vietetyt työskentelykaudet. Kyseiset osapuolet väittävät, että tämä on 49 artiklan säännösten selvä sananmukainen merkitys; komission puoltama rajoitettu merkitys olisi näiden osapuolten mukaan ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa. Asetuksella N:o 3096/95 tehdyn muutoksen ei siten voida katsoa olevan luonteeltaan vain selventävä, eikä yhteisön lainsäätäjä ole sitä niin ymmärtänyt. Lisäksi, jos komissio olisi oikeassa, olisi muutos ollut turha. Yhdistynyt kuningaskunta korostaa myös asiassa McLachlan annettua tuomiota, jossa sen käsityksen mukaan yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi 49 artiklan kieltävän jäsenvaltiota ottamasta huomioon eläkkeen määrän laskemiseksi sellaisia vakuutus- tai asumiskausia, jotka ovat täyttyneet muissa jäsenvaltioissa, joissa edellytykset tällaisen eläkkeen myöntämiseksi eivät ole täyttyneet. [11]

12. Komissio väittää, että perustamissopimuksen 51 artiklaan perustuva ja asetuksen N:o 1408/71 45 ja 46 artiklalla täytäntöön pantu "eri jäsenvaltioiden lainsäädännöissä huomioon otettavien kausien yhteenlaskemisperiaate, jonka tarkoituksena on saavuttaa ja pitää yllä oikeus etuuteen sekä laskea etuuden

11 — Asia C-146/93, McLachlan, tuomio 7.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3229, 28 ja 29 kohta).

määrä", on yhteisön sosiaaliturvalainsäädännön perusperiaate, jonka tarkoituksena on varmistaa, että siirtotyöntekijät eivät menettäisi jäsenvaltioiden lainsäädännöissä heille taattuja sosiaaliturvaetuuksia siksi, että he käyttävät oikeuttaan liikkua vapaasti yhteisöissä, ja jonka valossa kaikkia tämän asetuksen säännöksiä on tulkittava. [12] Asetuksen N:o 1408/71 46 artiklassa ilmaistaan myös toinen perusperiaate, jonka mukaan yhteisön lainsäädännön soveltaminen ei saa johtaa tulokseen, joka olisi epäsuotuisampi kuin yksinomaan kansallisen lainsäädännön soveltamisesta johtuva tulos [13] — tästä johtuu itsenäisen määrän sekä tosiasiallisen tai suhteellisen määrän vertailu. Poikkeuksena 46 artiklasta 49 artiklan tavoitteena voi olla vain jälkimmäisen säännöksen mukaisen laskennan parempi tulos, erityisesti siksi, että eläkkeelle jäävä henkilö tulee saamaan vain osittaista tuloa siihen saakka kunnes häneen soveltuneiden muiden järjestelmien mukaiset edellytykset ovat täyttyneet. Yhteenlaskemista pitäisi soveltaa aina, kun se johtaa samanlaiseen tulokseen kuin se, joka työntekijälle olisi taattu, jos hän olisi asunut yhdessä jäsenvaltiossa koko työssäoloaikansa. Siksi 49 artiklaa ei voida tulkita siten, että siinä suljettaisiin pois etuuden laskeminen 46 artiklan mukaisesti, jos tämä johtaisi eläkkeelle jäävän henkilön eduksi suurempaan etuuden määrään. Asetuksella N:o 3096/95 tehtyä 49 artiklan muutosta on siten arvioitava vain kyseisen säännöksen olemassaolevaa soveltamisalaa selventävänä. Komission asiamies totesi suullisessa käsittelyssä, että muutosta ehdotettiin ja siitä tehtiin 1.6.1992 lähtien taannehtiva vastauksena ainakin yhden jäsenvaltion soveltamaan 49 artiklan virheelliseksi arvioituun tulkintaan, joka johtuu asetuksella N:o 1248/92 asetuksen N:o 1408/71 III osaston 3 lukuun tehdyistä laajoista muutoksista.

IV Tapauksen erittely

13. Aluksi totean, että olen samaa mieltä niiden osapuolten kanssa, jotka ovat esittäneet huomautuksia siitä, että porrastetun vähimmäiseläkkeen taso ei muodosta erillistä etuutta, jonka myöntäminen kuuluisi 45 artiklan soveltamisalaan ja jonka määrä vahvistettaisiin esillä olevassa asiassa asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Näyttää selvältä, että vuosien 1980 ja 1981 laeissa yksinkertaisesti säädettiin ylimääräisestä laskentasäännöstä, jolla vahvistetaan tietyille hyvin pieniä eläkkeitä saaville eläkeläisille edullinen eläkkeen perusta niin, että oikeus tähän etuuteen määritellään aluksi eri sääntöjen mukaisesti. Määriteltäessä sitä, onko yhteenlaskemisperiaatetta sovellettava hakijalle maksettavan etuuden määrää laskettaessa, on kuitenkin hyvä muistaa, että esillä olevassa asiassa on kyse säännöstä, joka koskee pääsyä eläkkeen saajien erilliseen ryhmään, joka hyötyy porrastetun vähimmäistason soveltа-

12 — Asia C-406/93, Reichling, tuomio 9.8.1994 (Kok. 1994, s. I-4061, 21 ja 24 kohta); asia C-165/91, Van Munster, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4661, 27 kohta); asia C-481/93, Moscato, tuomio 26.10.1995 (Kok. 1995, s. I-3525, 27 ja 28 kohta); asia C-482/93, Klaus, tuomio 26.10.1995 (Kok. 1995, s. I-3551, 21 kohta).

13 — Asia 24/75, Petroni, tuomio 21.10.1975 (Kok. 1975, s. 1149, 16 kohta); Kok. Ep. II, s. 487); yhdistetyt asiat C-90/91 ja C-91/91, Di Crescenzo ja Casagrande, tuomio 11.6.1992 (Kok. 1992, s. I-3851, 14 ja 34 kohta); asetuksen N:o 1408/71 49 artiklan osalta ks. em. asiassa McLachlan annetun tuomion 31 kohta.

misesta. Hakija on siten tietyin osin samanlaisessa tilanteessa kuin henkilö, joka alusta alkaen rajattaisiin vanhuuseläkkeen saajien ryhmän ulkopuolelle, jos hänen vakuutus- tai asumiskausiaan muissa jäsenvaltioissa ei otettaisi huomioon. Asetuksen N:o 1408/71 45 artiklan nojalla on mahdollista, että jälkimmäisessä tilanteessa oleva henkilö täyttää kansallisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisen eläkkeen myöntämisen edellytykset, kun taas 46 artiklan yhteenlaskemis- ja suhteellisuussäännöksillä varmistetaan, että tämä henkilö saa siitä huolimatta kyseessä olevalta jäsenvaltiolta eläkkeen, joka on oikeassa suhteessa yksinomaan hänen vakuutus- tai asumiskausiinsa kyseisessä maassa. Tietyt osapuolet ovat toisaalta väittäneet, että pääasian kaltaisessa tapauksessa, jossa jäsenvaltio A on myöntänyt eläkkeen eläkkeelle jääneelle henkilölle, joka kuitenkin rajattaisiin alusta lähtien erityistä porrastettua vähimmäismääräistä vanhuusetuutta saavien henkilöiden ryhmän ulkopuolelle, jos hänen vakuutus- tai asumiskausiaan muissa jäsenvaltioissa ei otettaisi huomioon, asetuksen N:o 1408/71 49 artiklassa estetään 46 artiklan 2 kohdan a alakohdan yhteenlaskemissäännösten soveltaminen ja 46 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisen sellaisen porrastetun vähimmäiseläkkeen maksaminen, joka on oikeassa suhteessa eläkkeelle jääneen henkilön jäsenvaltiossa A toteuttaman ammattiuran kanssa.

14. Epäilysten välttämiseksi olisi tässä vaiheessa myös todettava, että mielestäni asetuksen N:o 1408/71 50 artiklalla ei ole tässä asiassa merkitystä. [14] Asetuksen 50 artiklassa säädetään sellaisen lisäosuuden maksamisesta, joka vastaa erotusta, joka muodostuu III osaston 3 luvun mukaan maksettavien etuuksien kokonaismäärän ja siinä jäsenvaltiossa, jossa eläkkeelle jäänyt henkilö asuu niiden vakuutus- tai asumiskausien aikana, jotka vastaavat kaikkia kyseisen luvun edeltävien artiklojen mukaisesti huomioon otettavia vakuutuskausia, maksettavan vähimmäisetuuden välillä. Esillä olevassa asiassa on kyse III osaston 3 luvun mukaan hakijalle maksettavien etuuksien laskemistavan määrittelemisestä. Jos 49 artiklan tulkintaa koskeva komission argumentti hyväksyttäisiin, ei 50 artiklaa tarvitsisi soveltaa, koska hakija saisi 46 artiklan nojalla belgialaisen vähimmäisetuuden, joka maksetaan niiden jaksojen osalta, jotka otetaan huomioon etuuden maksamiseksi. [15] Toisaalta, jos asetuksen N:o 1408/71 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan ehtoja sovellettaisiin rajoituksetta, hakijan vakuutus- tai asumiskausia Alankomaissa ei otettaisi millään tavalla huomioon laskettaessa Belgian eläkettä, jota voidaan maksaa hakijalle ennen kuin hän täyttää 65 vuotta. Tällaisessa tapauksessa 50 artiklan soveltaminen ei turvaisi hänelle mitään lisäetua, koska hakijalle myönnettävä eläke vastaisi vähimmäisetuutta, jota maksetaan Belgiassa täyttyneen kyseisen vakuutuskauden osalta, mikä tarkoittaa yksinomaan aikaisempiin tuloihin perustuvaa tavanomaista etuutta, joka voidaan maksaa henki-

14 — Tätä säännöstä tarkastellaan asiassa C-132/96, Stinco ja Panfilo, jossa tuomio annetaan 24.9.1998.

15 — Niin kauan kuin Alankomaiden lainsäädännön mukaiset edellytykset eivät täyty, ainoastaan Belgiassa täyttyneet kaudet otettaisiin etuuden maksamisessa huomioon, vaikka hakijan ammattiuraa Alankomaissa käytettäisiin, jotta vähintään kahden kolmasosan raja täydestä ammattiurasta Belgiassa saavutettaisiin Belgian porrastetun vähimmäiseläkejärjestelmän soveltamiseksi.

lölle, jonka ammattiurasta vähintään kaksi kolmasosaa ei ole täyttynyt Belgiassa.

15. Ennen kuin analysoin sitä, kuinka asetuksen N:o 1408/71 49 artiklaa olisi yleisesti tulkittava perustamissopimuksen 51 artiklan valossa, pyrin määrittelemään yhteisöjen tuomioistuimen asiassa McLachlan [16] antaman tuomion täsmällisen merkityksen. Kyseisessä asiassa oli kyse Ranskassa asuvasta henkilöstä, jonka osalta oli täyttynyt 120 neljännesvuotista vakuutuskautta Ranskassa ja 53 Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Lakisääteinen eläkeikä Yhdistyneessä kuningaskunnassa on 65 vuotta, jota aikaisemmin vanhuuseläkettä ei voida maksaa. Ranskan lainsäädännön mukaan enintään 150 neljännesvuotista vakuutuskautta otetaan huomioon vanhuuseläkkeen määrää laskettaessa; jos vakuutuskausia on tätä vähemmän, eläkkeen määräksi tulee vastaava lukumäärä täyden eläkkeen sadasviideskymmenesosia, ja täysi eläke lasketaan etuudensaajan perusvuositulojen pohjalta. Yli 60-vuotiaat henkilöt, joilla on enemmän kuin 150 neljännesvuosittaista vakuutuskautta, eivät voi saada työttömyysetuutta Ranskassa, mutta saavat sen sijaan vanhuuseläkettä. Kyseisen asian kantaja jäi työttömäksi 61-vuotiaana, ja hänelle myönnettiin vanhuuseläke, koska hänen kautensa sekä Ranskassa että Yhdistyneessä kuningaskunnassa otettiin huomioon työttömyysetuuden maksamisen poissulkemiseksi. Hänen eläkkeensä määrän laskemiseksi otettiin kuitenkin huomioon yksinomaan hänen 120 vakuutuskauttaan Ranskassa.

16 — Mainittu edellä. Seuraavassa kansallista lainsäädäntöä kuvaillaan *sellaisena kuin sitä sovellettiin asiaa McLachlan koskevien tosiseikkojen tapahtuma-aikana.*

16. Asiassa McLachlan kantaja ei vaatinut pelkästään asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan mukaisten yhteenlaskemis- ja suhteellisuussäännösten soveltamista, koska kansallisen lainsäädännön mukaisesti maksettava etuus oli ilmeisesti suurempi kuin suhteellinen osuus, tai se ei ainakaan ollut sitä alhaisempi. [17] Näyttää sen sijaan siltä, että hän vaati Ranskan viranomaisia maksamaan välittömästi täyden Ranskan eläkkeen, joka vastasi 150:tä neljännesvuotista vakuutuskautta, sillä perusteella, että tämä määrä olisi myönnetty hänelle, jos hän olisi toteuttanut koko ammattiuransa Ranskassa. [18] Tässä asiayhteydessä yhteisöjen tuomioistuin totesi — mihin erityisesti Yhdistynyt kuningaskunta on vedonnut — että "[49 artiklassa] suljetaan pois se, että [kansallisessa lainsäädännössä, jonka mukaiset edellytykset ovat täyttyneet,] otetaan huomioon toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan täyttyneet kaudet eläkkeen määrää laskettaessa". [19] Yhteisöjen tuomioistuin totesi edelleen, että tämä lopputulos oli "yhdenmukai-

17 — Itsenäinen määrä vastasi 120:tä neljännesvuosittaista vakuutuskautta. Teoreettinen määrä vastasi 150:tä neljännesvuosittaista kautta, ja suhteellinen määrä perustui 150 neljännesvuosittaiseen kauteen kerrottuna 120/173:lla eli 104, 05:llä. Näissä olosuhteissa itsenäinen määrä olisi pitänyt myöntää riippumatta siitä, olisiko pitänyt soveltaa asetuksen N:o 1408/71 46 artiklaa ja erityisesti sen nykyistä 3 osaa vaiko 49 artiklaa. Julkisasiamies Lenz totesi kuitenkin asiassa McLachlan antamansa ratkaisuehdotuksen 4 kohdassa, että hakijalle oli myönnetty eläke, joka oli määrältään noin kaksi kolmasosaa täydestä eläkkeestä, johon hän olisi ollut oikeutettu, jos hänen osaltaan olisivat täyttyneet Ranskan järjestelmän mukaiset 150 neljännesvuosittaista kautta, mikä viittaa siihen, että Ranskan viranomaiset olisivat myöntäneet hänelle ehkä vain suhteellisen määrän; hän myöntää tämän implisiittisesti ratkaisuehdotuksensa 21 kohdassa.

18 — Asiassa McLachlan kantajan vaatimuksen tarkka luonne ei ole kaikilta osin täysin selvä, koska hän väitti samanlaisin perustein, että itse eläkkeen myöntäminen työttömyysetuuden sijasta oli laitonta ja että eläke oli myönnetty määrältään liian alhaisena; katso kuitenkin Cour de cassationin esittämä kysymys, tuomion 18 kohta sekä lisäksi tuomion 12, 21, 23, 24 ja 36 kohta sekä ratkaisuehdotuksen 11 kohta.

19 — Em. asia, tuomion 29 kohta. Yhteisöjen tuomioistuin tarkoitti oletettavasti, että 49 artiklassa *ei edellytetä* sellaista lopputulosta, koska yhteisön lainsäädännössä ei rajoiteta jäsenvaltion vapautta säätää puhtaasti kansallisia säännöksiä, joissa valtion omalla kustannuksella eläkeläisille myönnetään eläke, joka määrältään vastaa näiden henkilöiden asumis- tai vakuutuskausia *toisessa jäsenvaltiossa; katso myös* em. 31 kohta.

nen asetuksen N:o 1408/71 mukaisen järjestelmän kanssa, jonka mukaan edelleen voi olla olemassa erilaisia järjestelyjä, joiden nojalla syntyy erilaisia vaatimuksia sellaisiin eri laitoksiin nähden, joita kohtaan etuuden saajalla on välittömiä oikeuksia". [20] Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että McLachlanilla oli siten oikeuksia Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltaisia viranomaisia vastaan kyseisessä valtiossa täyttyneiden vakuutuskausien osalta sekä oikeuksia Ranskan laitoksia vastaan Ranskassa täyttyneiden kausien osalta. [21] Tämän tuloksena "jokainen valtio maksaa ne etuudet, jotka vastaavat sen lainsäädännön mukaisesti täyttyneitä kausia". [22]

17. Näiden kannanottojen perusteella on selvää, että yhteisöjen tuomioistuin tunnusti sen, että asiaan luonnostaan kuuluvia rajoituksia voidaan soveltaa periaatteeseen, jonka mukaan siirtotyöntekijöitä ei saada jättää ilman etuja, joita he olisivat voineet vaatia yksittäisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jos he olisivat tässä maassa työskennelleet koko ammattiuransa. Nämä rajoitukset ovat välttämättömiä sen tosiseikan vuoksi, että sosiaaliturvajärjestelmät ovat erilaisia ja toimivat erilaisten edellytysten nojalla, mukaan lukien edellytykset, jotka koskevat vähimmäisikää tietyn etuuden myöntämiseksi. Nämä rajoitukset on tunnustettu myös asetuksella N:o 1408/71 perustetussa järjestelmässä: siten eri kansallisten järjestelmien mukaisten tiettyjen etuuksien myöntämisedellytysten ja määrän määrittämiseksi yhteenlaskemisperiaatteen soveltamiseen vaikuttaa välttämättä periaate, jonka mukaan etuuksien suorittamisvelvollisuus jaetaan kansallisten järjestelmien välillä oikeassa suhteessa ja kaikkien kansallisten lisäedellytysten, kuten ikää koskevien edellytysten, mukaisesti.

18. Asiassa McLachlan yritettiin yhteenlaskemis- ja jakamisperiaate erottaa toisistaan. Esillä oleva asia on luonteeltaan täysin erilainen. Hakija vaatii vain, että asetuksen N:o 1408/71 46 artiklassa olevia yhteenlaskemis- *ja suhteuttamisperiaatteita* koskevia säännöksiä sovelletaan. Vaikka hän on oikeutettu Belgian eläkkeeseen sillä perusteella, että hän on työskennellyt kyseisessä maassa 19 vuotta, häneen ei voida soveltaa pääasiaa koskevien tosiseikkojen tapahtuma-aikana eläkkeen erityistä vähimmäismäärää, jota voitaisiin maksaa myös ainoastaan noiden 19 vuoden perusteella, ellei hänen työskentelykauttansa Alankomaissa otettaisi myös huomioon. Tältä osin on syytä siteerata yhteisöjen tuomioistuimen toista kannanottoa asiassa McLachlan:

"Asetuksen 49 artiklassa ei kuitenkaan estetä sitä, että jäsenvaltion lainsäädännössä, jonka edellytykset ovat täyttyneet, otetaan huomioon toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti täyttyneet vakuutuskaudet vanhuuseläkeoikeuden saamiseksi ja eläkkeen *tason* määrittelemiseksi. Kyseisellä artiklalla ei myöskään voida estää näiden kausien huomioon ottamista, koska yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti katsonut, että asetusta

20 — Em. asia, sama virke. Yhteisöjen tuomioistuin viittasi asiaan 100/78, Rossi, tuomio 6.3.1979 (Kok. 1979, s. 831, 13 kohta).

21 — Em. asia, tuomion 30 kohta.

22 — Em. asia, tuomion 37 kohta.

N:o 1408/71 ei voida tulkita siten, että siirtotyöntekijät menettäisivät etuja, joita he olisivat voineet vaatia yksittäisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla." [23]

19. Tässä kohdassa yhteisöjen tuomioistuin myöntää eläkkeen tason ja sen lopullisen määrän välisen eron. Asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohdassa luodussa yhteenlaskemis- ja suhteuttamisjärjestelmässä eläkkeen taso vahvistetaan laskemalla teoreettinen määrä; yhteenlaskeminen varmistaa sen, että jos vanhuusetuuteen sovelletaan erilaisia tasoja tai asteikkoja riippuen eläkkeelle jääneen henkilön kyseisessä maassa toteuttaman ammattiuran kokonaispituudesta, hänen koko ammattiuransa yhteisön alueella otetaan huomioon määriteltäessä sovellettavaa tasoa. Lopullinen eläkkeen määrä (edellyttäen että itsenäinen määrä ei ole korkeampi) on tosiasiallinen tai suhteellinen määrä, jolloin eläke maksetaan jo määritetyn tason mukaan, ottaen yksinomaan huomioon eläkkeelle jääneen henkilön kyseessä olevassa jäsenvaltiossa toteuttaman ammattiuran mukaisen osuuden perusteella, vaikka tämä jakso itsessään olisi kansallisten sääntöjen mukaan oikeuttanut vain alhaisemman tason mukaan maksettavaan eläkkeeseen.

20. Esillä olevassa asiassa nousee esiin kysymys siitä, *edellytetäänkö* edellä olevassa kohdassa mainittujen kaltaisten kansallisten sääntöjen puuttuessa yhteisön oikeudessa yhteenlaskemisperiaatteen soveltamista eläkkeen tason määrittelemiseksi jäsenvaltiossa, jossa vanhuusetuuden myöntämisen edellytykset ovat täyttyneet, asetuksen N:o 1408/71 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan säännöksistä huolimatta. Mielestäni tätä edellytetään, koska aina on oltu sitä mieltä, että myös suhteuttamisperiaatetta sovelletaan, mikä tarkoittaa sitä, että 46 artiklan 2 kohdan laskentasäännöt on otettava kokonaisuudessaan huomioon. Tämä johtopäätös perustuu ensisijaisesti juuri perustamissopimuksen 51 artiklaan, jossa yhteenlaskemisperiaate vahvistetaan yhteisön *oikeusjärjestelmän normina*, *jonka* vaatimukset siirtotyöntekijöitä koskevien sosiaaliturvasäännöksien on täytettävä, ja tämän artiklan valossa on tulkittava asetusta N:o 1408/71. [24] Jos 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohtaa lisäksi sovellettaisiin rajoituksetta, säännös estäisi hakijan kaltaista työntekijää saamasta korkeamman tasoisia etuuksia, kuin jotka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi toteuttanut koko ammattiuransa Belgiassa. Se vaikuttaisi tavalla, joka ei liity sellaisten erilaisten järjestelyjen jatkuvaan olemassaoloon, joilla luodaan vaatimuksia eri laitoksia kohtaan, joihin nähden hakijalla on välittömiä oikeuksia. Riidanalaista ei ole se, että eläke voidaan maksaa hakijan Alankomaissa toteuttaman ammattiuran osalta vasta sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 65 vuotta. Niissä tapauksissa, joissa asumis- tai vakuutuskauden vähimmäisraja on ylitettävä kansallisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisen korkeamman tason etuuden saamiseksi, yhteenlaskemisperiaatetta sovelletaan tavanomaisesti etuuden täsmällisen määrän laske-

23 — Em. asia, tuomion 31; kohta kursivointi tässä. Yhteisöjen tuomioistuin viittasi asiaan C-302/90, Faux, tuomio 15.10.1991 (Kok. 1991, s. I-4875, 28 kohta.)

24 — Ks. erityisesti em. asia Klaus, tuomion 21 kohta.

miseen, jotta voitaisiin varmistaa, että useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa toteutettu ammattiura ei johda alhaisempaan etuuden tasoon, kuin jota sovellettaisiin henkilöön, joka on toteuttanut samanlaisen ammattiuran, mutta ainoastaan kyseisessä maassa. [25] Sen soveltaminen jäsenvaltiosta A saatavan eläkkeen laskemiseen, silloin kun kyseisen jäsenvaltion edellytykset ovat kaikilta muilta osin täyttyneet, ei millään tavoin oikeuta lisävaatimuksiin toisen jäsenvaltion järjestelmän mukaisia laitoksia kohtaan siitä riippumatta, ovatko tämän valtion mukaiset edellytykset eläkkeen myöntämiseksi täyttyneet.

21. Asetuksen N:o 1408/71 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan soveltamisella rajoituksetta voisi olla myös epäloogisia seurauksia. Jos Belgia olisi myös määrännyt kyseisessä maassa toteutettua täyttä ammattiuraa koskevan kahden kolmasosan rajan peruseläkkeen myöntämiseksi, hakija hyötyisi 45 ja 46 artiklan soveltamisesta yhdessä ja hänelle maksettaisiin porrastetun vähimmäistason mukaista eläkettä hänen kyseisessä maassa 19 vuotta kestäneen työskentelynsä osalta. Alankomaiden lisäeläkkeen maksamiseksi edellytetty korkeampi ikä, johon voidaan myös tarvittaessa soveltaa yhteenlaskemista ja suhteuttamista, on näissä olosuhteissa merkityksetön, kuten sen pitäisi mielestäni olla myös nyt esillä olevassa asiassa.

22. Jäsenvaltioiden autonomian periaate sosiaaliturvaetuuksien myöntämisen erilaisten, kuten ikää koskevien, materiaalisten edellytysten asettamisessa on myös perustana yhteisön yhteenlaskemista ja suhteuttamista koskevissa säännöissä. Jäsenvaltion itsenäistä päätöstä myöntää täysi eläke 60 vuotta täyttäneille on siirtotyöntekijöiden suojelemista koskevien yhteisön säännösten puitteissa kunnioitettava yhtä paljon kuin toisen jäsenvaltion päätöstä myöntää tällainen eläke vasta 65 vuotta täyttäneille. Pääasian kaltaisissa tapauksissa yhteenlaskemis- ja suhteuttamissääntöjen soveltaminen nauttii kyseisissä puitteissa suurempaa autonomiaa kuin asetuksen N:o 1408/71 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan varaukseton tulkitseminen, mikä edellyttäisi sitä, että minkä tahansa muun jäsenvaltion, jossa eläkkeelle jäänyt henkilö on työskennellyt, määräämien materiaalisten edellytysten tulee myös täyttyä, jotta Belgia voisi myöntää valitsemansa ikävaatimuksen täytyttyä kyseisen henkilön yhteisön alueella toteuttaman ammattiuran perusteella laskettuja, suhteutettuja ja yhteenlaskettuja etuuksia. Toisin sanoen jälkimmäisten sääntöjen soveltaminen vaatisi tosiasiallisesti lisäksi hollantilaisen eläkeikää koskevan edellytyksen soveltamista Belgian järjestelmässä.

23. Tätä johtopäätöstä asetuksen N:o 1408/71 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan oikeasta tulkinnasta 46 artiklan ja lopulta perustamissopimuksen 51 artiklan valossa ei mielestäni horjuta asetuksen N:o 3096/95 taannehtiva vaikutus tiettyyn päivämäärään eli 1.6.1992 asti eikä myöskään tämän ase-

25 — Ks. erityisesti em. asia Reichling, tuomion 23 ja 24 kohta.

tuksen johdanto-osan viides perustelukappale. Uskottavasti on väitetty, että molemmista saa sen vaikutelman, että 49 artiklan muutos oli materiaalisessa mielessä uudistus. Komissio on taannehtivuuden osalta selittänyt, että muutosta ehdotettiin siksi, että olisi voitu puuttua ainakin yhdessä jäsenvaltiossa havaittuun 49 artiklan väärään tulkintaan, joka ajoittui samaan aikaan kuin asetuksella N:o 1248/92 tehty III osaston 3 luvun yleisuudistus. Tätä selitystä ei ole kiistetty. Itse asiassa, jos neuvosto näki muutoksen luonteeltaan vain selventävänä, olisi ollut järkevää määrätä säännökselle taannehtiva vaikutus sille aikavälille, jonka kuluessa edeltänyttä säännöstä oli ilmeisesti tulkittu väärin, jotta olisi ollut mahdollista korjata kansallisten sosiaaliturvaviranomaisten päätöksiä, jotka muuten olisivat saaneet suojaa esimerkiksi muutoksenhakua koskevien määräaikojen päätyttyä tai oikeusvoimaperiaatteen mukaisesti. Tämä ei ole ristiriidassa sen kanssa, että muutoksen säännöksissä lähinnä säädetään edeltävän tekstin oikeasta tulkinnasta, joten aineellisesti muutos on ennemminkin näennäinen kuin tosiasiallinen.

24. Asetuksen N:o 3096/95 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa ei selvästi ilmaista sitä, että neuvosto katsoi muutoksen olevan uudistus. Määrätessään, että "on tarpeen" täydentää 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan i ja ii alakohtaa, neuvosto ei tee selväksi, oliko sen tarkoituksena täydentää kyseistä säännöstä aineellisesti vai ainoastaan muodollisesti. Asiassa Rechling yhteisöjen tuomioistuin totesi, että säännöksen tulkinta "oli avautunut" peräkkäisten muutosten perusteella, vastoin sosiaaliturvaviranomaisen vastakkaisia väitteitä. [26] Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että kun muutosta ei johdanto-osan perustelukappaleissa selitetty, se oli osoitus siitä, että muutos oli luonteeltaan selventävä; asetuksen N:o 3096/95 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa oleva selitys ei kuitenkaan ole ristiriidassa sen näkemyksen kanssa, että kyseisellä säännöksellä tehdyn asetuksen N:o 1408/71 49 artiklan muutoksen tarkoituksena oli myös yksinkertaisesti selventää säännöstä.

25. Joka tapauksessa edellä ehdottamani tulkinta 49 artiklan muutoksia edeltäneistä säännöksistä perustuu kyseisen säännöksen tarkasteluun perustamissopimuksen 51 artiklan valossa sekä asetuksen N:o 1408/71 mukaiseen järjestelmään ja tavoitteisiin. Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että se oli alusta lähtien kyseisen säännöksen oikea tulkinta, neuvostolla ei ole toimivaltaa vaarantaa tätä tulkintaa useita vuosia alkuperäisen säännöksen antamisen jälkeen antamalla säännöksen, joka johtaa samaan lopputulokseen, mutta joka antaa väärän vaikutelman siitä, että on luotu uutta lainsäädäntöä.

26 — Em. asia, tuomion 29 kohta.

V Ratkaisuehdotus

26. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin antaisi Hof van Cassatie van Belgiën esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavan vastauksen:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohtaa on tulkittava niin, että silloin, kun asianomainen henkilö täyttää yhden lainsäädännön mukaiset, pienenkin vanhuuseläkkeen saamista koskevat edellytykset ilman, että on tarpeen ottaa huomioon niitä vakuutus- tai asumiskausia, jotka ovat täyttyneet sellaisen toisen lainsäädännön alaisena, jonka mukaiset vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet, toimivaltainen kansallinen viranomainen on kuitenkin velvollinen ottamaan huomioon tämän asetuksen 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yhteenlaskemista ja suhteuttamista koskevien sääntöjen mukaisesti viimeksi mainitun lainsäädännön mukaisesti täyttyneet kaudet, jos näin menetellen kyseiselle henkilölle voidaan myöntää suurempi vanhuuseläke aina siihen asti, kun myös viimeksi mainitussa lainsäädännössä säädetyt edellytykset täytetään.